

Emnenr. 80

Fylke: Sogn o. Fjordane

Tilleggsspørsmål nr.

Herad:

Emne: Folkemedisin

Bygdelag: Fjaler

Oppskr. av: Jørgen E. Hovlandsdal

Gard:

(adresse): Flekke i Sundfjord

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Der spørst om innstillinga til sjukdom og synet på de og vere hardfjå om de har sjukt i mans minns ja da meiner eg har sjukt mykje. Så spring dei til dogkor so snart at dei merke lit hovevert (mange i allefall) For prunde folk forskjellige jelperåder for at slippe gå til dogkor ja ofte gitt dei jalp og på den måten. Har gausst ein og annan littkjær både man og kvinne som hadde forsøkt seg fram til dei forskjellige jelpemidler som visste seg og slit ikke vere so varst.
2. Hva som galt smitte so var da vel ikke so mykje dei visste om de merke seg mot den kandelig har eg sjölv sid dei har sat vandlig (jörn) kjære på ein spon og knytt i den so den har krant ganske godt og svinga den runt seg og bögt seg got ictover ryggen men om da var det noen jelp kunne eg ikke sei.
3. Ferdigliggende medesiner brur eg da var sjelden dei hadde ståande i tanon ei god glasske rom som jarne var både kalt og jarne heilt årsjæmneli i kiskelrotten og slit ikke derlig bare heller og som jarne ward brukt både til folk og fe i påkommende tilfelde.
5. Härde aldrig tale om at sligt fründe lænes

verken hos prest eller jordmora

4. Nei eg kurrer slett ikkje at da var på dei skårre gardane at dei hadde slike medesiner ståandes hadde noen ståandes slike ting so var da hos den som var lit meir end vandlig røynd i nemke ting enten da var på stor eller liten går oftes på den sistnemde

6. Spürsmål om brukken av kvae og tjöre som medesin Til da kan eg seie at kvae veit eg mest ikkje hva da er i allefall med da namn, men tjöre som medesin da veit eg blei brukt i adskillige tilfælde og eg kan minnst so hva som skulde lere om tjöre og dei gølte seg mindre hva, men so fant dei på råd dei skulde sjå hva gar ein av dei som gredde og etespise) største tjöreliden, smurte ~~de~~ tjöra på glashöd som dei hadde med seg i strogen da dei lerne tjöra og etter at dei hadde gøt da i seg gølte dei seg ganske so hva, sa dei ialfall

7. Trete ö ja da og er et namn som eg ikkje kjenner

8. Nei da er et namn som eg ikkje kjenner til

9. Fånst ein og annan som gjore forsök med slike planter og laga ein slags medesin av da, ja ofte til stor nytte etter som da såg ut

10. Disse plantene blei ofte opbevarte hvor gar seg etter at dei var opstat av marka og indpakka i tår tilsand indtil det var et häve som dei fan og måtte bruke av dei og da var da han eller hun som var likesom i spissen gar disse ting som foretog blandingen av disse ting

10186

Emnenr.

Fylke :

Tilleggsspørsmål nr.

Herad :

Emne :

Bygdelag .

Oppskr. av :

Gard :

(adresse) :

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn : (ta også med alder, heimstad, yrke) :

SVAR

11. Det bror eg var svært sjelden at der var kjøpt noe frå apoteket til disse ting
12. Nei da kjende eg ikkje at disse emne eller medesina var indkjøpte som nemt i punkt
13. Nei berlige oppskrifter brur eg ikkje at ¹² dei hadde, da var mest overleverert munnlig
14. Det brur eg heller ikkje at dei hadde latjarbrev eller prenta skrifter
15. Disse medisiner og råder var nyttå idetid eg var sopras ung at eg feste meg mindre ved namn på dei forskjellige trusråder og når eg ikkje kan sitte dei rette namn, fin eg da rettast og ikkje nemne netto for ikkje og setje dykke på pilspan
16. Nei derette rasjonelt var sikkert ikkje da dreve
17. Nei dei var oftast frå mindre gardar men da viste seg at da littesom lig i abba
18. Jo tunder sia. Kunde da være innflyttarar og som bringte slike råder
19. Nei brur helst at da var først når dei kom fram i åra eller som da vil gå fram av forskjellige opplysninger som eg kan arindre

20. Ga da og hende sikkert at da likeson-
låg i ætta
21. Kan god hende at der var medföt gjinned
og iblant men oftast trür eg at da var
ei meir skiltakerne hos slitte end hos
da breide folk
22. Kan god hende at da var persondlige
grünnar og som var ophav til da
23. Stei trür ikke at da var dreve som
Cyrtke bare når der kom folk som
brong hjelp
24. So vit dei eldre fortalde som var
meir ret api da end eg. so jetk da
meir på tva dei kalla for Salebats-
skuld ja jarne mot ein heinad
som dei eldre sa
25. De var vist svart lite samarbeide
med dei distriktslatjarane og
so disse kvattsalvaranne som dei
ofte vart kalla
26. Ga da var do vist mange som
jare, serlig vis dei var tenke til
ein sjukt og dei kansje ikke get
nokke hjelp jarne dödde og. ga da
var dar ikke mykje tis me den
dogtaren (distriktslatjaren also)
27. Stei do høyde eg ikke nokke om-
28. Stei ikke so eg kan erindre
29. Eg var for ung og uintrisert til og
seske meg so mykje ved namna på
dei blomskene dei brügte, einaste
blomsten eg sansar namn på og som
eg kan so ut dat var pyllitt
30. Ga so vit eg vit so samla dei slitt
sjölve. Kunde hende vis der fant
lite av disse blomster på medkommen-
des eiendon at dei get andre som fant

mere av disse blomster til at samle noe

for sig

31. Do vit eg sanser so lot dei slukt sterke
og patteke dei isamen var for sig indtil
tiden kom da dei skulde bruktas

32. Nei da sterke eg ikke noe om

33. Do jekt som regel med vad dei kalla
got et godt augemed, med maaling og
sammensetning av medisinene

34. Nei oppkrifter kunde eg ikke forstå
at dei hadde

35. Nei da potte og meg ikke til at dei
hadde

36. Vit ikke om da var gjort

37. Var sikkert ikke ofte men da vende
do og da var da som regel go sort
offast born som var gylkrakt

38. Nei da minnest eg ikke nokon
serlig

39. Nei da var smot stel med tilstypet

40. Kan ikke je svar da eg ikke sag slukt

41. Nei da vit eg ikke om

42. Ja da var ein king so eg har sit vare
gjort og brukt

43. Til kopsing brugte dei et avskare
horn so grasseligt stort som dei vilde
tra da, so hog dei hal på sjerne soptas
at blodet sykte ut til, ein 4-5 sodane
hakt med et lite skarpt jarn, ikke viake
end hornet var i sterke enden, den andre
enden matte vare feil so tok dei ein
papirbette og knakte i hinde den inn
i hornet da matte dei vare kvitte
og sette hornet på den glas som dei
hadde set til og da saug hornet seg
fast so do sto på glas av seg sjölv
nar da so hadde stat sopas tid som

dei rulle, var da og ta hornet eller (Koppen)
 som dei kalle de av Denne Koppinga bringe
 de dei og ta på den vunde glasser på Koppisen
 dermed mente dei og gå iit det som stod og verted
 44. Kordan dei gets gat i dei kan eg ikke sanse
 men eg sanse get kan dei var og kior dan
 dei bringe dei, datte var og lignande som
 Koppingo dei sette egellen på de vunde
 sted og der heit kan seg fast sat til fram
 hadde drat i seg som mykje darla ble som
 kan künde so då gal kan av, do måtte
 dei rulle fram mellom trendene til fram
 hadde slept fra seg det darlige ble, vis
 ikke dei gets da ubo kan ijm daia kan
 so var da og lake fram opp på ei flaske
 som var vatten på

45. go de har eg høirt og kjent medkomme
 mende men eg har alrig sit do mest gjort

46. Nei da kan eg ikke seil

47. De veit eg ikke de svare på

48. Hadde sjølvsagt ein plas til og
 opbevare de på

49. 48 Hadde et ting so eg ikke har kjenskap

53. til og kan soleis ikke iikkale meg om